

Asia C-7/24

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

4.1.2024

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Retten i Svendborg (Tanska)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

2.1.2024

Kantajat:

Deutsche Rentenversicherung Nord

BG Verkehr

Vastaajat:

Gjensidige Forsikring, Gjensidige Forsikring ASA:n (Norja)
tanskalainen sivutoimipaikka Marius Pedersen A/S:n edustajana

Gjensidige Forsikring, Gjensidige Forsikring ASA:n (Norja)
tanskalainen sivutoimipaikka

**RETTEN I SVENDBORG
VÄLIPÄÄTÖS**

annettu 2.1.2024

asiassa [– –]

Deutsche Rentenversicherung Nord
[– –]

vastaan

GJENSIDIGE FORSIKRING, GJENSIDIGE FORSIKRING ASA:N (NORJA)
TANSKALAINEN SIVUTOIMIPAIKKA
MARIUS PEDERSEN A/S:n edustajana
ja

Gjensidige Forsikring, Gjensidige Forsikring ASA:n (Norja) tanskalainen
sivutoimipaikka
[– –]
ja

asiassa [– –]

BG Verkehr
[– –]

vastaan

Gjensidige Forsikring, Gjensidige Forsikring ASA:n (Norja) tanskalainen
sivutoimipaikka

MARIUS PEDERSEN A/S:n edustajana
[– –]

Tämän ratkaisun on antanut tuomari [– –] [yhden tuomarin kokoonpano].

Ennakkoratkaisupyyntö

ALUSTAVAT HUOMAUTUKSET

- 1 Asiassa on kyse siitä, onko Marius Pedersen A/S:ää edustavan tanskalaisen vakuutusyhtiön, Gjensidige Forsikring A/S:n, hyväksyttävä saksalaisten julkisoikeudellisten eläkevakuutusyhtiöiden (etuuksista vastuussa olevien sosiaaliturvalaitosten) BG Verkehrin ja Deutsche Rentenversicherung Nordin regressiovaatimukset, jotka liittyvät Tanskassa tapahtuneeseen, Saksan kansalaisen (jäljempänä X) kuolemaan johtaneeseen työtaturmaan.
- 2 X oli saksalaisena työntekijänä vakuutettu etuuksien myöntämisestä vastuussa olevissa sosiaaliturvalaitoksissa, BG Verkehrissä ja Deutsche Rentenversicherung Nordissa, jotka ovat Saksan lainsäädännön perusteella suorittaneet etuuksia X:n leskelle (jäljempänä Y).
- 3 Retten i Svendborg (Svendborgin alioikeus, Tanska) on päättänyt Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen (SEUT) 267 artiklan 2 kohdan nojalla

pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 85 artiklan 1 kohdan tulkinnasta, sellaisena kuin kyseistä säännöstä on viimeksi tulkittu 2.6.1994 annetussa tuomiossa DAK v. Lærerstandens Brandforsikring (C-428/92, EU:C:1994:222) ja 21.9.1999 annetussa tuomiossa Kordel ym. (C-397/96, EU:C:1999:432).

TOSISEIKAT JA OIKEUSKÄSITTELY

- 4 X:llä oli saksalaisena työntekijänä pakollinen julkisoikeudellinen eläkevakuutus BG Verkehr- ja Deutsche Rentenversicherung Nord -vakuutuslaitoksissa, joilla on Saksan sosiaalilain VI osan (Sozialgesetzbuch sechstes Buch) 46 §:n 2 momentin nojalla velvollisuus suorittaa etuuksia vakuutetun omaisille. Julkisoikeudellinen eläkevakuutus on osa Saksan sosiaaliturvajärjestelmää, ja sen tavoitteena on turvata työntekijän ja eloonjääneiden omaisten eläke.
- 5 BG Verkehrin ja Deutsche Rentenversicherung Nordin sekä Marius Pedersen A/S:n ja yhtiön vastuuvakuutusyhtiön, Gjensidige Forsikringin, välille on syntynyt erimielisyys siitä, onko BG Verkehrillä ja Deutsche Rentenversicherung Nordilla regressio-oikeus X:n leskelle, Y:lle, suorittamiensa etuuksien osalta.
- 6 Saksan kansalainen X loukkaantui toimiessaan saksalaisen DS Transport GmbH:n kuljettajana kansainvälisessä liikenteessä, kun hän avusti 15.7.2015 tavaroiden kuormaamisessa kuljettamaansa Saksassa rekisteröityyn kuorma-autoon Marius Pedersen A/S:n tanskalaisessa toimipaikassa. Lyhyen ajan kuluttua X kuoli saamiinsa vammoihin.
- 7 Tanskalainen Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (työntekijöiden vakuutuskassa, Tanska) antoi päätöksen, jonka mukaan kuolemaan johtanut tapaturma ei tuonut X:n leskelle, Y:lle, oikeutta etuuksiin Tanskan työtapaturmalainsäädännön nojalla, sillä X oli edellä todetun (4 kohta) mukaisesti Saksan sosiaaliturvan piirissä.
- 8 BG Verkehr ja Deutsche Rentenversicherung Nord ovat maksaneet X:n kuoleman johdosta avustuksia X:n leskelle, Y:lle, Saksan sosiaaliturvalainsäädännön nojalla ja tulleet Saksan oikeuden nojalla oikeudellisesti Y:n sijaan suhteessa vahingon aiheuttaneeseen, vastuussa olevaan osapuoleen.
- 9 Koska Marius Pedersen A/S on ilmoittanut vastuuvakuutusyhtiölleen, Gjensidige Forsikringille, olevansa velvollinen suorittamaan korvausta X:n kuolemaan 15.7.2015 johtaneesta tapaturmasta, BG Verkehr ja Deutsche Rentenversicherung Nord ovat vaatineet Marius Pedersen A/S:ää / Gjensidige Forsikringia korvaamaan niiden X:n leskelle suorittamat etuudet.
- 10 Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring on kiistänyt BG Verkehrin ja Deutsche Rentenversicherung Nordin regressivaatimukset sen perusteella, ettei sellaisia voi Tanskan kansallisen lainsäädännön nojalla esittää tilanteessa, jossa kyseessä olevia suoritteita ei Tanskan lainsäädännön perusteella voi vaatia

korvattaviksi, ja koska X:n leskellä, Y:llä, olisi Marius Pedersen A/S:n / Gjensidige Forsikringin näkemyksen mukaan oikeus etuuksiin X:n kuolinsyystä riippumatta.

- 11 Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring on esittänyt edelleen, että Y on jo saanut perhehuoltajan menettämisen vuoksi maksettavaa korvausta, sillä Gjensidige Forsikring on suorittanut Y:lle hänen asianajajansa pyynnöstä Tanskan lainsäädännön mukaista korvausta perhehuoltajan menettämisen vuoksi. BG Verkehr ja Deutsche Rentenversicherung Nord puolestaan väittävät, ettei lopullista korvausta ole suoritettu, sillä Marius Pedersen A/S ja Gjensidige Forsikring eivät korvauksen suorittamisen ajankohtana suhtautuneet vilpittömästi BG Verkehrin ja Deutsche Rentenversicherung Nordin regressivaatimuksiin. Gjensidige Forsikringin Y:lle perhehuoltajan menettämisen vuoksi suoritettavan korvauksen suhteen osapuolet ovat yksimielisiä siitä, että vaatimus on määritetty ja korvaus suoritettu Tanskan kansallisten korvaussääntöjen mukaisesti ja ettei Y:llä ole Tanskan lainsäädännön perusteella oikeutta muihin korvauksiin Marius Pedersen A/S:ltä / Gjensidige Forsikringilta.
- 12 BG Verkehr ja Deutsche Rentenversicherung Nord nostivat kanteet Marius Pedersen A/S:ää / Gjensidige Forsikring A/S:ää vastaan 6.7. ja 12.7.2018 ja vaativat, että Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S myöntää olevansa regressivastuussa etuuksista, joita BG Verkehrillä ja Deutsche Rentenversicherung Nordilla on velvollisuus suorittaa ja joita ne ovat suorittaneet Y:lle Saksan sosiaalilain VI osan (Sozialgesetzbuch sechstes Buch) 46 §:n 2 momentin nojalla.

KANSALLINEN LAINSÄÄDÄNTÖ JA OIKEUSKÄYTÄNTÖ

Korvausvastuusta annetun lain 24.8.2018 konsolidoitu versio nro 1070 (korvausvastuulaki) (Lovbekendtgørelse 2018-08-24 nr. 1070 om erstatningsansvar (erstatningsansvarsloven)

- 13 Korvausvastuulain 1 §:n 1 mom: ”Henkilövahingosta korvausvastuussa oleva maksaa korvausta ansiokyvyn menetyksestä, sairaanhoidon kustannuksista ja muista tapaturman aiheuttamista kustannuksista sekä kivusta ja särystä.”
- 14 Korvausvastuulain 13 §:n 1 mom: ”Avio- tai avopuolisolle perhehuoltajan menettämisen vuoksi maksettava korvaus on 30 prosenttia siitä korvauksesta, jonka kuollut henkilö olettavasti olisi saanut ansiokyvyn täydellisestä menettämisestä, vrt. 5–8 §. Etuus on kuitenkin vähintään 644 000 kruunua, paitsi jos kyse on erityisistä olosuhteista.”
- 15 Korvausvastuulain 17 §:n 1 mom: ”Sosiaaliturvalainsäädäntöön perustuvien etuuksien, kuten päivärahojen, sairausetuuksien, sosiaalieläkelainsäädännön mukaisten eläkkeiden tai työtapaturmavakuutuslakiin perustuvien, vahingon kärsineelle tai eloonjääneille suoritettavien etuuksien, perusteella ei voida esittää regressivaatimuksia korvausvastuussa olevalle. – –”

- 16 Korvausvastuulain 26a §:n 1 mom: ”Joka tahallisesti tai törkeää huolimattomuuttaan aiheuttaa toisen kuoleman, voidaan velvoittaa suorittamaan korvausta kuolleen omaisille, joilla on ollut erityisen läheinen suhde kuolleeseen.”

Työtapaturmavakuutuksesta annetun lain 19.8.2022 kodifioitu versio nro 1186 (työtapaturmavakuutuslaki) (Lovbekendtgørelse 2022-08-19 nr. 1186 om arbejds-skadesikring (arbejds-skadsikringsloven))

Työtapaturmavakuutuslain 19 §:n 1 mom: ”Jos työtapaturma on johtanut kuolemaan, eloonjääneellä aviopuolisolla on oikeus --, jos avioliitto on solmittu ennen työtapaturman sattumista ja puoliset ovat asuneet yhdessä ennen uhrin kuolemaa. --”

Työtapaturmavakuutuslain 20 §:n 1 mom: ”Joka on oikeutettu edellä 19 §:n 1–3 momentissa tarkoitettuun tilapäiseen avustukseen ja joka on menettänyt perhehuoltajan tai jonka kyky elättää itsensä on muulla tavoin heikentynyt kuolemantapauksen johdosta, on oikeutettu korvaukseen tämän johdosta. Korvaus määritetään elatuksen laajuuden perusteella ja sen perusteella, mitkä ovat jälkeenjääneen mahdollisuudet huolehtia toimeentulostaan itse, ja sitä määritettäessä otetaan huomioon ikä, terveydentila, koulutus, työtilanne, elatussuhteet ja taloudelliset olosuhteet.”

2 mom: ”Korvaus suoritetaan määräaikaisena toistuvana etuutena, jonka vuosittainen suuruus on 30 prosenttia menehtyneen vuosipalkasta, vrt. 24 §. Korvaus maksetaan kuolinpäivästä lukien etukäteen 1/12:n suuruusina kuukausierinä. Pisin mahdollinen määräaika on 10 vuotta. Jos palkanmaksu jatkuu kuoleman jälkeen, avustusta maksetaan vasta palkanmaksun lakkaamisesta lukien. Jos kuollut on saanut tämän lain nojalla säännöllistä korvausta ansiokyvyn menettämisestä, perhehuoltajan menettämisen vuoksi maksettavaa korvausta suoritetaan vasta kuolemaa seuraavan kuukauden 1. päivästä lukien.”

3 mom: ”Edellä 2 momentin mukaista etuutta suoritetaan muuttumattomana määritetyltä ajalta, paitsi jos etuus kokonaisuudessaan tai sen osa muunnetaan kertakorvaukseksi tai jos edunsaaja kuolee.”

- 17 Työtapaturmavakuutuslain 77 §:n 1 mom: ”Lain mukaisilla etuuksilla ei voida perustella regressivaatimuksia vahingon aiheuttajaa kohtaan, joka on myöntänyt olevansa velvollinen suorittamaan korvausta uhrille tai hänen jälkeenjääneille -- Uhrin tai jälkeenjääneiden vaatimuksia korvausvastuussa olevaa kohtaan alennetaan siltä osin kuin heille on maksettu tai heille maksetaan etuuksia tämän lain nojalla. --”

Tanskan oikeuskäytäntö

- 18 Yhteisöjen tuomioistuimien antoi Østre Landsretin tuomion U 1995 341 Ø yhteydessä ennakkoratkaisun 14.6.1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) 1408/71 aiemmin voimassa olleesta 93 artiklasta (tuomio 2.6.1994, DAK [C-428/92,

EU:C:1994:222]). Tuolloin tulkinta oli se, etteivät Tanskan korvausvastuulain 17 §:n 1 momentti ja 22 §:n 2 momentti estäneet ulkomaista sosiaaliturvalaitosta vaatimasta maksettujen sosiaaliturvaetuuksien takaisinmaksua.

- 19 Højesteret (ylin tuomioistuin, Tanska) antoi tuomion U 2002 573 H. Asian kohteena oli se, että saksalainen työnantaja esitti regressivaatimuksen, joka koski sairausajan palkkaa, sairauden hoitokuluja ja eläkettä, joita se oli maksanut saksalaiselle merimiehelle hänen loukkaannuttuaan Tanskassa työskennellessään.
- 20 Asian käsittelyn yhteydessä Højesteret päätti olla esittämättä yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä (ks. U 1999 773 H) [neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71] tuolloisen 93 artiklan (nykyisen 85 artiklan) tulkinnasta. Højesteret totesi tuomiossaan, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ”ilmenee yksiselitteisesti, että neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 93 artiklan 1 kohta (neuvoston asetuksen N:o 3 52 artikla) on ymmärrettävä siten, että sen säännöksillä säädetään ainoastaan lainvalinnasta laitosten regressio-oikeuden osalta suhteessa vahingon aiheuttajaan ja etteivät laitosten oikeudet – silloinkaan, kun ne ovat luonteeltaan välittömiä oikeuksia, vrt. b alakohta – voi ylittää oikeuksia, joita vahingon kärsineellä olisi vahingon aiheuttajaa kohtaan kyseisten osapuolten suhteeseen sovellettavan eli tavallisesti vahingon syntymispaikassa noudatettavan lainsäädännön nojalla”.
- 21 Højesteret viittasi tuomiossaan muun muassa 16.5.1972 annettuun tuomioon Ster (78/72, EU:C:1973:51), jonka 3 kohdassa todettiin, ”että etuuksien myöntämisestä vastuussa olevalla laitoksella on välitön oikeus vastuussa olevaa kolmatta osapuolta vastaan ainoastaan silloin, jos etuudensaaja voi vaatia vahingonkorvausta samalta kolmannelta osapuolelta sen valtion alueella, missä vahinko on tapahtunut”, ja edelleen, ettei laitos voi ”vaatia vastuussa olevalta kolmannelta osapuolelta muuta kuin vahingon kärsinyt tai hänen jälkeensäjääneensä”.
- 22 Højesteret päätteli tämän perusteella tuomiossa U 1999 773 H 93 artiklan 1 kohdasta (nykyisestä 85 artiklasta) seuraavan, etteivät työnantajan vaatimukset vastuuvakuutuksen myöntänyttä yhtiötä kohtaan voineet ylittää sitä, mitä vahingon kärsineellä olisi Tanskan lainsäädännön mukaan ollut oikeus vaatia vahingon aiheuttajalta. Tämän välittömänä seurauksena Højesteret totesi myöhemmässä tuomiossaan U 2002 573 H, että palkkaa ja sairaushoitokuluja koskeneet työnantajan vaatimukset olivat (Tanskan lainsäädännön mukaan) vanhentuneita, mutta työnantajan eläkemaksuja koskeva oikeus korvauksiin oli olemassa, kuitenkin enintään sen suuruisena, mihin vahingon kärsineellä olisi Tanskan lainsäädännön mukaan ollut oikeus.
- 23 Viimeaikaista Tanskan oikeuskäytäntöä ajatellen voidaan viitata Østre Landsretin (Itä-Tanskan ylioikeus, Tanska) 2.3.2020 antamaan tuomioon FED (2020 31 Ø) ja Højesteretin 8.12.2021 antamaan tuomioon (U 2022 1033 H), joissa käsitellään vastaavan kaltaista tilannetta. Asiassa oli kyse saksalaisesta avioparista, jonka toinen osapuoli kuoli ja toinen loukkaantui Tanskassa moottoritiellä.

- 24 Lähemmin asian kohteena oli se, oliko Bundesbahnvermögen – Rechtsfähiges Sondervermögen der Bundesrepublik Deutschlandilla ja Krankenversicherung für Bundesbahnbeamten, Bezirksleitung Wuppertalilla oikeus vaatia korvausta maksuistaan vahingon aiheuttajan vakuutusyhtiöltä, Codan Forsikring A/S:ltä, joka oli myöntänyt olevansa korvausvastuussa.
- 25 Østre Landsretin mukaan etuuksista vastuussa olevan sosiaaliturvalaitoksen oikeus esittää regressivaatimuksia yhdessä jäsenvaltiossa suoritetuista etuuksista toisessa jäsenvaltiossa tapahtuneen tapahtuman perusteella ei voinut ylittää sitä, mihin vahingon kärsineellä olisi oikeus sen toisen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, jossa vahinko tapahtui.
- 26 Landsret katsoi edelleen, että etuuksista vastuussa oleva sosiaaliturvalaitos voi vaatia ainoastaan sen laajuista oikeutta, mitä vakuutusyhtiön – käsitellyssä asiassa Codan Forsikring A/S:n – olisi Tanskan lainsäädännön nojalla suoritettava vahingon kärsineelle.
- 27 Landsret piti vahingon kärsineen vaatimusten korvaamisen edellytyksenä siten sitä, että etuuksien myöntämisestä vastuussa olevan saksalaisen sosiaaliturvalaitoksen vahingon kärsineelle suorittamien etuuksien ja korvausvaatimusten, joita vahingon kärsinyt saattoi esittää sen jäsenvaltion, jossa vahinko tapahtui, eli Tanskan lainsäädännön nojalla, oli vastattava toisiaan.
- 28 Østre Landsretin tuomiosta valitettiin Højesteretiin. Landsretin tavoin myös Højesteret totesi tuomiossaan, etteivät etuuksista vastuussa olevan sosiaaliturvalaitoksen vaatimukset voineet ylittää sitä, mitä vahingon kärsineellä olisi oikeus saada vahingon aiheuttajalta osapuolten väliseen suhteeseen sovellettavan lainsäädännön nojalla.
- 29 Højesteret ei ottanut kantaa kysymykseen siitä, voitaisiinko Codan Forsikring A/S:ää kohtaan esittää regressivaatimuksia Saksan lainsäädännön mukaisesti määritettyjen ja maksettujen leskeneläke-etuuksien ja kuolinkorvauksen vuoksi, sillä käsitellyssä asiassa Højesteret katsoi Codan Forsikring A/S:n toimineen vilpittömästi ja maksaneen Saksassa asuneelle leskelle Tanskan lainsäädännön mukaan määritetyn lopullisen korvauksen perhehuoltajan menettämisen vuoksi.
- 30 Højesteret piti lisäksi riittävässä määrin toteen näytettynä, että Krankenversicherung für Bundesbahnbeamtenin pidättämät maksut olivat luonteeltaan korvausta sairaanhoidon kustannuksista ja muista korvausvastuulain 1 §:ssä tarkoitetuista kuluista.
- 31 Muilta osin huomautettiin asian osapuolten olleen yksimielisiä siitä, että korvausoikeuden ulottuvuus oli määritettävä Tanskan lainsäädännön nojalla siten, ettei se ylitä sitä, mitä vahingon kärsinyt voisi Tanskan lainsäädännön mukaan vaatia vahingon aiheuttajalta.

UNIONIN OIKEUSSÄÄNNÖT

- 32 Unionin oikeussäännöistä merkityksellinen käsiteltävän asian kannalta on erityisesti sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 85 artiklan 1 kohta. Säännös vastaa aiemmin voimassa olleen 14.6.1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 52 artiklaa ja 25.9.1958 annetun neuvoston asetuksen N:o 3 52 artiklaa.

ASIANOSAISTEN LAUSUMAT

- 33 **BG Verkehr ja Deutsche Rentenversicherung Nord** ovat asian käsittelyn aikana ilmoittaneet liittyneensä Saksan sosiaalilain X osan (Sozialgesetzbuch zehntes Buch) 116 §:n 1 momentin mukaisesti Y:n vaatimuksiin Marius Pedersen A/S:ää / Gjensidige Forsikring A/S:ää kohtaan. BG Verkehr ja Deutsche Rentenversicherung Nord esittävät siten regressivaatimuksen Marius Pedersen A/S:lle / Gjensidige Forsikring A/S:lle Y:lle suorittamistaan sosiaalietuuksista Y:n oikeuksien Marius Pedersen A/S:n / Gjensidige Forsikring A/S:n suhteen siirryttyä BG Verkehrille ja Deutsche Rentenversicherung Nordille. Tämä on osapuolten mielestä riidatonta.
- 34 BG Verkehr ja Deutsche Rentenversicherung Nord ovat esittäneet lisäksi, että niiden 29.4.2004 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 85 artiklaan perustuvat regressio-oikeudet Marius Pedersen A/S:ää / Gjensidige Forsikring A/S:ää kohtaan on määritettävä sen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, missä etuuksien myöntämisestä vastuussa olevien sosiaaliturvalaitosten, BG Verkehrin ja Deutsche Rentenversicherung Nordin, kotipaikka sijaitsee, eli Saksan lainsäädännön perusteella, ja ettei Tanskan korvausvastuulain 17 §:n 1 momentti näin ollen rajoita BG Verkehrin ja Deutsche Rentenversicherung Nordin regressio-oikeutta Marius Pedersen A/S:ää ja Gjensidige Forsikring A/S:ää kohtaan.
- 35 Lisäksi BG Verkehrin ja Deutsche Rentenversicherung Nordin mukaan myös niiden [neuvoston asetuksen] 85 artiklan 1 kohdan nojalla vaatiman oikeuden edellytykset ja ulottuvuus on määritettävä sen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, missä etuuksien myöntämisestä vastuussa olevien sosiaaliturvalaitosten, BG Verkehrin ja Deutsche Rentenversicherung Nordin, kotipaikka sijaitsee, eli Saksan lainsäädännön perusteella.
- 36 BG Verkehr ja Deutsche Rentenversicherung Nord ovat edelleen esittäneet, että jos niiden Marius Pedersen A/S:ltä ja Gjensidige Forsikring A/S:ltä vaatiman oikeuden ulottuvuus on määritettävä sen jäsenvaltion materiaalien oikeussääntöjen nojalla, jonka alueella vahinko on tapahtunut, eli Tanskan lainsäädännön perusteella, se ei rajoita BG Verkehrin ja Deutsche Rentenversicherung Nordin niiden Y:lle suorittamiin sosiaalietuuksiin perustuvaa regressio-oikeutta Marius Pedersen A/S:ää / Gjensidige Forsikring A/S:ää kohtaan.

- 37 Väitteidensä tueksi BG Verkehr ja Deutsche Rentenversicherung Nord viittaavat Tanskan Højesteretin 19.12.2001 antamaan tuomioon U 2002 573 H, jossa on tulkittu aiemmin voimassa olleen asetuksen N:o 1408/71 93 artiklan 1 kohtaa.
- 38 Tuomiossa tarkasteltiin sitä, minkä jäsenvaltion lainsäädäntöä oli sovellettava ratkaistaessa osapuolten välistä kiistaa ja siten etuuksien myöntämisestä vastuussa olevan sosiaaliturvalaitoksen regressio-oikeuden ulottuvuutta vahingon aiheuttajaan nähden. Højesteretin näkemyksen mukaan olennaista oli se, ettei etuuksien myöntämisestä vastuussa olevan sosiaaliturvalaitoksen oikeus voinut ylittää sitä, mihin vahingon kärsineellä olisi oikeus sen jäsenvaltion lainsäädännön perusteella, missä vahinko tapahtui. Siihen Højesteret ei sitä vastoin ottanut kantaa, voisivatko etuuksien myöntämisestä vastuussa olevan sosiaaliturvalaitoksen oikeudet olla samansuuruisia tai muilla tavoin rinnasteisia oikeuksiin, joita vahingon kärsineellä olisi Tanskan lainsäädännön perusteella.
- 39 BG Verkehr ja Deutsche Rentenversicherung Nord ovat esittäneet [neuvoston asetuksen] 85 artiklan 1 kohtaa tulkittavaksi siten, ettei BG Verkehrin ja Deutsche Rentenversicherung Nordin vaatimusten tarvitse olla identtisiä ja ettei niiden Y:lle suorittamien sosiaalietuuksien (leskeneläkkeen) tarvitse millään muotoa olla luonteeltaan rinnasteisia niiden oikeuksien kanssa, joita leskellä Tanskan lainsäädännön nojalla olisi vahingon aiheuttajaan nähden (henkilövahingon ja perheenhuoltajan menettämisen vuoksi maksettava korvaus), jotta niitä voidaan vaatia korvattaviksi. BG Verkehr ja Deutsche Rentenversicherung Nord ovat tässä yhteydessä maininneet, ettei vaatimus vain saa suuruudeltaan ylittää sitä, mitä vahingon kärsinyt voisi vaatia sen jäsenvaltion lainsäädännön perusteella, missä vahinko tapahtui, eli Tanskan lainsäädännön nojalla.
- 40 BG Verkehr ja Deutsche Rentenversicherung Nord ovat esittäneet, että koska kunkin jäsenvaltion on tunnustettava etuuksien myöntämisestä vastuussa olevien sosiaaliturvalaitosten [neuvoston asetuksen] 85 artiklan 1 kohdan mukainen sijaantulo, olisi mainitun säännöksen vastaista, että jäsenvaltio tunnustaisi etuuksien myöntämisestä vastuussa olevan sosiaaliturvalaitoksen sijaantulo-oikeuden mutta voisi samalla tosiasiasa estää oikeuden toteutumisen. BG Verkehrin ja Deutsche Rentenversicherung Nordin näkemyksen mukaan säännöksen tarkoituksena ei ole ollut rajoittaa etuuksien myöntämisestä vastuussa olevien sosiaaliturvalaitosten oikeuksia vahingon aiheuttajaan nähden niiden etuuksien identtisyyden puutteen vuoksi, joita voidaan vaatia etuuksista vastuussa olevan sosiaaliturvalaitoksen kotipaikkajäsenvaltion lainsäädännön nojalla ja sen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, jossa vahinko on tapahtunut.
- 41 BG Verkehr ja Deutsche Rentenversicherung Nord ovat lopuksi esittäneet, että riippumatta siitä, määritetäänkö niiden vaatiman oikeuden edellytykset ja ulottuvuus Tanskan vai Saksan lainsäädännön perusteella, Marius Pedersen A/S:n / Gjensidige Forsikring A/S:n regressivelvollisuuksille Deutsche Rentenversicherung Nordia kohtaan ei voida asettaa edellytykseksi sitä, että BG Verkehrin ja Deutsche Rentenversicherung Nordin Y:lle suorittamien sosiaalietuuksien ja korvausten, joita Y voisi vaatia Marius Pedersen A/S:ltä /

Gjensidige Forsikring A/S:ltä Tanskan lainsäädännön nojalla, olisi oltava luonteeltaan rinnasteisia. Sen vuoksi Marius Pedersen A/S:n / Gjensidige Forsikring A/:n on korvattava BG Verkehrin ja Deutsche Rentenversicherung Nordin Y:lle suorittamat sosiaalietuudet.

- 42 **Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S** on asian käsittelyn aikana esittänyt, että sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 883/2004 määrätään ainoastaan siitä, voivatko vahingon kärsineen oikeudet siirtyä kantajille, ei siitä, onko kantajien esittämille regressivaatimuksille perusteita Tanskan lainsäädännössä.
- 43 Marius Pedersen A/S:n / Gjensidige Forsikring A/S:n mukaan ratkaisevaa kantajien regressio-oikeuden kannalta on siten se, onko vahingon kärsineellä Tanskan lainsäädännön nojalla oikeus etuuksiin, joiden osalta kantaja esittää regressivaatimuksen, vrt. esim. Højesteretin tuomiot U 1999 773 H ja U 2022 1033 H; näin ei [käsiteltävässä asiassa] ole, sillä Saksan lainsäädännön mukainen oikeus jatkuvaan leskeneläkkeeseen ei rinnastu Tanskan lainsäädännön mukaiseen oikeuteen saada kertakorvaus perhehuoltajan menettämisen vuoksi.
- 44 On esitetty, että kuolleen leskelle suoritettujen eläke-etuuksien korvaamista koskevia regressivaatimuksia on pidettävä siitä riippumattomina, että kuollut menehtyi työtapaturman seurauksena, sillä kuolleen leskellä olisi oikeus kyseisen kaltaisiin etuuksien kuolinsyystä riippumatta.
- 45 Vaikka Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring tunnustaakin saksalaisten vakuutuslaitosten periaatteellisen regressio-oikeuden, työtapaturmavakuutuslain 77 §:n 1 momentin 1 kohdasta seuraa väitetyksi, ettei kyseisen lain mukaisilla etuuksilla voida perustella ”regressivaatimuksia vahingon aiheuttajaa kohtaan, joka on myöntänyt olevansa velvollinen suorittamaan korvausta” kuolleen henkilön leskelle. Edelleen työtapaturmavakuutuslain 77 §:n 1 momentin 2 kohdasta seuraa, että eloonjääneen (lesken) vaatimuksia korvausvastuussa olevaa (tässä Marius Pedersen A/S:ää / Gjensidige Forsikringia) kohtaan alennetaan siten, että ”ne vastaavat etuuksia, jotka asianosaisille on tämän lain nojalla suoritettu tai suoritettava”. Sen vuoksi sitä seikkaa on pidettävä kantajina olevien vakuutuslaitosten regressivaatimuksia rajoittavana, että etuuksien katsotaan tulevan niiden etuuksien sijaan, joihin sovelletaan perhehuoltajan menettämisen vuoksi maksettavaa korvausta koskevaa työtapaturmavakuutuslain 20 §:ää.
- 46 Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring on esittänyt edelleen tämän näkemyksen olevan EFTAn tuomioistuimen 20.7.2017 antaman tuomion Mobil Betriebskrankenkasse v. Tryg Forsikring (E-11/16) mukainen; täten asetuksen perusteella esitettävät regressivaatimukset eivät voisi ylittää sitä, mitä vahingon kärsineellä itsellään olisi oikeus vaatia vahingon aiheuttajalta sen valtion lainsäädännön perusteella, jonka alueella vahinko tapahtui.

KYSYMYSTEN TAUSTA

- 47 Lähtökohtaisesti siitä vallitsee yksimielisyys, että yhdessä jäsenvaltioissa toimivalla etuuksista vastuussa olevalla sosiaaliturvalaitoksella on 29.4.2004 annetun neuvoston asetuksen (EY) 883/2004 85 artiklan 1 kohdan nojalla regressio-oikeus vastuussa olevaa vahingon aiheuttajaa kohtaan toisessa jäsenvaltiossa tapahtuneen vahinkotapahtuman johdosta kyseisen toisen jäsenvaltion kansallisesta lainsäädännöstä (tässä Tanskan korvausvastuulain 17 §:n 1 momentista) riippumatta.
- 48 Siitä osapuolet sen sijaan ovat erimielisiä, minkä jäsenvaltion lainsäädännön mukaan etuuksista vastuussa olevalle sosiaaliturvalaitokselle siirtyneen oikeuden ulottuvuus on määritettävä.
- 49 Erimielisyys vallitsee myös siitä, että jos kyseisen kaltaisen oikeuden ulottuvuus on määritettävä sen jäsenvaltion aineellisten oikeussääntöjen mukaan, jossa vahinko tapahtui, onko etuuksien myöntämisestä vastuussa olevan sosiaaliturvalaitoksen regressio-oikeudelle edellytyksenä, että korvattavaksi haettavat sosiaalietuudet ovat luonteeltaan rinnasteisia vahingon kärsineelle sen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla kuuluviin etuuksiin, jossa vahinko tapahtui.
- 50 Lisäksi vallitsee erimielisyys siitä, että jos näin on, mikä on ”luonteeltaan”-ilmaisun merkitys, ja tarkoittaako edellytys ainoastaan sitä, ettei korvattavaksi haettavan oikeuden summa voi ylittää korvausta, johon vahingon kärsineellä olisi oikeus sen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, jossa vahinko tapahtui.
- 51 Tanskan lainsäädännössä on täsmennetty myös niiden korvauserien luonnetta, joihin vahingon kärsineellä tai eloonjääneillä omaisilla on oikeus henkilövahingon seurauksena. Korvausvastuulakiin sisältyy siten säännöksiä, jotka oikeuttavat korvaukseen muista menetyksistä, ansionmenetyksestä, kivusta ja särystä, pysyvästä haitasta ja ansiokyvyn menetyksestä sekä tilapäiseen avustukseen kuolemantapauksen johdosta ja kärsimyskorvaukseen. Useimmille korvaustyypeille on lisäksi määritetty täsmällinen rahallinen arvo.
- 52 Työtapaturvakuutuslain 77 §:n mukaan korvausvastuulain nojalla määritetty korvaus on toissijainen verrattuna siihen, johon vahingon kärsineellä tai eloonjääneellä on oikeus työtapaturvakuutuslain nojalla, eikä työtapaturmista suoritettuja korvauksia voida periä takaisin korvausvastuussa olevalta vahingon aiheuttajalta.
- 53 Eloonjääneelle ei korvausvastuulain tai työtapaturvakuutuslain perusteella synny oikeutta luonteeltaan tai tyypiltään Saksan sosiaalilain VI osan (Sozialgesetzbuch sechstes Buch) 64 ja 65 §:n mukaiseen leskeneläkkeeseen. Näin ollen regressiota vaativien etuuksista vastuussa olevien sosiaaliturvalaitosten korvausoikeuksia ja vastaavia korvausvastuulain tai työtapaturvakuutuslain mukaisia korvaustyyppiä ei voida todeta yksiselitteisesti identtisiksi.

- 54 Tämän seurauksena ei myöskään voida yksiselitteisesti todeta, voidaanko etuuksista vastuussa olevan sosiaaliturvalaitoksen suorittamia maksuja koskeva regressivaatimus kohdistaa vastuussa olevaan vahingon aiheuttajaan, ja jos voidaan, niin missä laajuudessa.
- 55 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä 29.4.2004 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 85 artiklan 1 kohdan tulkintaa on käsitelty rajallisesti sen oikeuden ulottuvuuden osalta, joka voi siirtyä etuuksien myöntämisestä vastuussa olevalle sosiaaliturvalaitokselle ja jonka perusteella laitos voi vaatia korvausta vastuussa olevalta vahingon aiheuttajalta; ks. esim. tuomio 12.9.1999, Kordel ym. (C-397/96, EU:C:1999:432), ja tuomio 2.6.1994, DAK (C-428/92, EU:C:1994:222).
- 56 Unionin tuomioistuin on todennut oikeuskäytännössään, viimeksi tapauksessa Kordel ym. (C-397/96), että 14.6.1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 93 artiklan 1 kohtaa, sellaisena kuin se asian käsittelyn ajankohtana oli voimassa, on tulkittava siten, että edellytykset, joilla etuuksista vastuussa olevalla sosiaaliturvalaitoksella on asetuksessa tarkoitettu oikeus esittää vaatimuksia toisen jäsenvaltion alueella tapahtuneen, sosiaaliturvaetuuksien maksamisen perusteena olleen tapaturman aiheuttajaa kohtaan, sekä tämän oikeuden ulottuvuus määräytyvät sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jossa laitoksella on kotipaikka.
- 57 Tapauksessa DAK (C-428/92) yhteisöjen tuomioistuin totesi, että edellytykset asetuksessa tarkoitettulle sosiaaliturvalaitoksen oikeudelle esittää vaatimuksia toisen jäsenvaltion alueella tapahtuneen, sosiaaliturvaetuuksien maksamisen perusteena olleen tapaturman aiheuttajaa kohtaan sekä tämän oikeuden ulottuvuus määräytyvät sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jossa laitoksella on kotipaikka.
- 58 Vaikuttaa siltä, ettei unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä toistaiseksi ole selvennetty sitä, voivatko sen jäsenvaltion lainsäädännön aineelliset oikeussäännöt, jossa tapaturma sattui, rajoittaa etuuksien myöntämisestä vastuussa olevan sosiaaliturvalaitoksen regressio-oikeuksia silloin, jos korvattavaksi haettavat sosiaaliturvaetuudet eivät ole identtisiä tai luonteeltaan rinnastettavissa korvauksiin, joihin vahingon kärsineellä olisi oikeus kyseisten aineellisten oikeussääntöjen nojalla.

Yhteenveto

Tätä taustaa vasten Retten i Svendborg asiaa käsittelevänä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimena pitää tarpeellisena seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen esittämistä unionin tuomioistuimelle.

Retten i Svendborg pyytää unionin tuomioistuinta vastaamaan seuraavaan ennakkoratkaisukysymykseen:

1.

Onko sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 883/2004 85 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että kyseiseen säännökseen perustuvalle etuuksien myöntämisestä vastuussa olevan laitoksen regressivaatimukselle on edellytyksenä, että siinä jäsenvaltiossa, jossa vahinko tapahtui, on oikeusperusta regressivaatimuksen kohteen tyyppiselle korvaukselle tai hyvitykselle taikka vastaavalle etuudelle sellaisen tapahtuman johdosta, jonka suhteen vahingon aiheuttaja on vahingon tapahtumapaikan lainsäädännön mukaan korvausvastuussa?

2.1.2024

[--]

TYÖASIAKIRJA